

Kā uzrakstīt vēstījumu par ceļojumu?

1. Izlasi fragmentus no Gotfrīda Augusta Birgera grāmatas “Minhauzens” par to, kā Minhauzens stāsta par sava ceļojuma iespaidiem!

- **Lasot izraksti vārdus, kuru nozīmi tu nesaproti!**
- **Atbildi uz jautājumiem!**
 - ✓ Kāda ir šī teksta galvenā doma?
 - ✓ Kur notiek darbība?
 - ✓ Kurš notikums Minhauzena stāstā tev liekas neticams?
 - ✓ Kurš notikums, tavuprāt, varētu būt īstenība?
 - ✓ Ko tu šajā stāstā gribētu mainīt?

Barona Minhauzena stāsts

Mana mūža pats pirmais ceļojums bija ceļojums pa jūru.

Jau tanī vecumā, kad vēl galvenais darbs ir ganīt zosis, visas manas sirds ilgas un sapņi bija vienas vienīgas alkas pēc ceļojumiem.

Mans tēvs labu tiesu savas jaunības gadu bija pavadījis ceļojumos un vienu otru ziemas vakaru īsināja ar patiesiem un neizpušķotiem nostāstiem par savām dēkām.

(..) Beidzot izgādījās tā, ka mūs apciemoja kāds no mātes radniekiem. Drīz vien es kļuvi viņa mīlulis. Viņš bieži teica, ka es esot jauks, brašs zēns un viņš darīšot visu iespējamo, lai palīdzētu man piepildīt manas karstākās ilgas. Viņa pārliecināšanas spējas bija ietekmīgākas par manējām, un pēc neskaitāmiem iebildumiem un pretiebildumiem, apsvērumiem un atspēkojumiem, man par lielu prieku, nolēma, ka es savu radnieku pavadīšu ceļojumā uz Ceilonu, kur mans tēvocis ilgus gadus bijis gubernators.

Mēs pacēlām buras un devāmies ceļā no Amsterdamas (..) Ja neņem vērā kādu ļoti spēcīgu vētru, mūsu ceļojumā nekādu sevišķu notikumu nebija. Šī vētra man tomēr tās brīnumaino seku dēļ dažos vārdos jāpiemin. Vētra sākās tai laikā, kad bijām noenkurojušies pie kādas salas, lai uzņemtu malku un ūdeni. Tā pieņēmās ar tādu spēku, ka izrāva ar visām saknēm no zemes lielu daudzumu varen resnu un garu koku un aiztrieca pa gaisu. Daži no šiem kokiem bija simtiem centneru smagi. Lielā augstuma dēļ – jo uzlingoja vismaz piecas jūdzes virs zemes – tie izskatījās kā niecīgas putnu spalvas, kas reizēm lidinās gaisā.

Tiklīdz orkāns aprima, katrs koks nokrita stateniski atpakaļ savā vietā un tūdaļ atkal izlaida saknes. Nebija manāmas tikpat kā nekādas postījuma sekas.

(..)

Bija pagājušas apmēram divas nedēļas pēc mūsu ierašanās, kad gubernatora vecākais dēls uzaicināja mani doties kopā ar viņu medībās. Šo priekšlikumu pieņēmu ar prieku.

Mans draugs bija spēcīgs liela auguma vīrs, pieradis pie vietējā klimata tveices. Es drīz vien, kaut arī centos kustības ierobežot, ļoti noguru. Kad iekļuvām mežā, biju atpalicis no viņa lielu gabalu.

Grasījies apsēsties un atpūsties kādas straujas upes krastā, jo šī upe jau ilgāku laiku saistīja manu uzmanību. Pēkšņi izdzirdu uz ceļa, pa kuru biju nācis, neparastu troksni. Atskatījos un sastingu – man tieši virsū nāca milzu liels lauva. (..)

Mana bise bija pielādēta ar skrotīm zaķu šaušanai. Nolēmu uz zvēru izšaut cerībā to aizbaidīt, varbūt arī ievainot. Taču pārbīlī pat nenogaidīju, kamēr lauva nonāks man pa šāvienam. Es sakaitināju zvēru, un tas kā plēsts metās man virsū. Vairāk paklausīdams instinktām nekā saprātam, es mēģināju neiespējamo – glābties bēgot. Pagriezos un – vēl tagad ikreiz, to iedomājot, man pārskrien karsts pār kauliem – pāris soļu attālumā stāv šausminošs krokodils. Baismīgi iepletis rīkli, krokodils grasās mani aprīt. Iedomājieties, kāds drausmīgs stāvoklis! Aizmugurē – lauva, pretī – krokodils, pa kreisi – strauji mutuļojoša upe, pa labi – bezdibenis! Bezdibenī, to es vēlāk dabūju zināt, mita visindīgākās čūskas.

Pagalam apjucis es nogāzos gar zemi. (..)

Nepagāja ne mirklis, kad izdzirdu spēcīgas, bet svešādas skaņas. Beidzot uzdrīkstējos pacelt galvu un paskatīties visapkārt. Ko, jūs domājat, es ieraudzīju? Atklājās, ka lauva spēja triecienā – tai pašā brīdī, kad nokritu – bija pārlēcis man pāri un ielingojis krokodilam tieši rīklē. Tagad nu viena zvēra galva bija iesprūdusi otra zvēra rīklē. Abi darīja, ko spēja, lai tiktu viens no otra vaļā.

(Pēc G. A. Birgera grāmatas “Minhauzens”)

• **Skaidro nesaprotamo vārdu nozīmi!**

2. Strādājiet grupās!

- **Sagrieziet visas tabulas atsevišķās kartītēs un izlozējiet pa vienai kartītei no katras tabulas!**
- **Izdomājiet stāstu par kādu reiz notikušu ceļojumu! Izmantojiet izlozētos vārdus un vārdu savienojumus!**

Darbības vieta

Rīgā	Bīriņu pilī	Pie Gaujas	Mākoņkalnā
Daugavas krastā	Rundāles pilī	Pie Usmas ezera	Vecumniekos
Aiz Rucavas siliem	Cesvainē	Kolkā	Pie Rāznes ezera

Problēmsituācija vai negaidīts situācijas pavērsiens

Beidzās degviela	Sāka līt stiprs lietus	Viņi iekļuva vēsturiskas filmas filmēšanas laukumā	Saplīsa kurpe
Ieradās pasauleslavens dziedātājs	Pēkšņi sākās stipra vētra	Viņi iekļuva fantastikas filmas filmēšanas laukumā	Pazuda soma ar dokumentiem
Pieklīda liels suns	Visi sāka spēlēt spēles, un pēkšņi palika tumšs	Ieradās pasauleslavens sportists	Pazuda viens no grupas dalībniekiem

Iesaistītās personas

Klasesbiedri	Visa ģimene	TV žurnālisti	Populāri mūziķi
Ilze un Artis	Divi draugi	Vecvecāki	Sportisti
Skolas direktors un jūsu klase	Milzis un feja	Divas draudzenes	Pirmklasnieki

• Izvēlieties, ar kādiem vārdiem varētu sākties notikuma apraksts!

- ✓ Vienreiz...
- ✓ Kādā saulainā dienā...
- ✓ Pirms kāda laika...
- ✓ Kādā svētdienas rītā...
- ✓ Dienā, kad ārā bija tikko nolijis lietus...
- ✓ Tas notika nākamajā dienā pēc dzimšanas dienas ballītes...

• Izvēlieties, ar kādiem vārdiem varētu beigties notikuma apraksts!

- ✓ Kopš tās reizes...
- ✓ Kopš tā laika...
- ✓ Un tā katru gadu...
- ✓ Tas bija kā pasakā...
- ✓ Beigās visi saprata...
- ✓ Viss ir labs, kas labi beidzas...

• Pastāstiet savu stāstu klasesbiedriem!

3. Raksti vēstījumu par kādu ceļojumu, kurā esi bijis/bijusi vai plāno doties kopā ar saviem klasesbiedriem vai ģimenes locekļiem!

Atceries!

Ikvienā teksta veidošanas posmā lūdz klasesbiedriem un skolotājam atgriezenisko saiti par paveikto!

Ko rakstīt?

Kam tu rakstīsi? Kas lasīs tavu rakstīto?	Tu rakstīsi vecākiem, klasesbiedriem, mazajai mānai vai brālim? Varbūt kādam citam?
Izdomā sava vēstījuma virsrakstu!	Kāds virsraksts varētu piesaistīt lasītāju uzmanību, būtu interesants tiem, kuriem tu rakstīsi savu darbu?
Par kādu ceļojumu tu rakstīsi?	Par ceļojumu, kurā esi bijis/bijusi kopā ar ģimenes locekļiem, klasesbiedriem, draugiem? Par savu sapņu ceļojumu?

Kur tas notiks?	Tas notiks Latvijā vai ārpus Latvijas? Pie upes, ezera, pilsētā, laukos?
Kādas personas darbosies?	Jaunieši, vecāki, tu pats/pati?
Stāstīsi par vienu notikumu vai par vairākiem notikumiem, kas atgadijās šī ceļojuma laikā?	Notikums vai notikumi būs reāli vai izdomāti?
Kā ceļojums beidzās?	Kā viss atrisinājās? Vai nākamreiz notiktu tāpat? Vai kāds guva mācību?

• **Uzraksti!**

- ✓ Vismaz 5 vietvārdus! Pārbaudi to pareizrakstību!
- ✓ Vismaz 2 vārdu savienojumus, kas lietoti pārnestā nozīmē! Izdomā, kā tie varētu paspilgtināt tava ceļojuma aprakstu!
- ✓ Vismaz 2 salīdzinājumus! Izdomā, kuri salīdzinājumi īpaši piesaistītu lasītāju uzmanību!

• **Šos vārdus un vārdu savienojumus varēsi izmantot stāsta rakstīšanas laikā.**

Kā rakstīt?

Raksti tā, kā tev ir vieglāk – uz baltas papīra lapas, uz līniju lapas u. c.
Raksti, atstājot vietu labojumiem. Ja vēlies izlabot uzrakstīto, nosvītro to un brīvajā vietā ieraksti jaunu tekstu.
Ja nav ideju, <ul style="list-style-type: none"> • vari fantazēt, • vari jautāt klasesbiedriem, skolotājam, ģimenes locekļiem, • ierosmi vari smelties kādā ceļojumu aprakstā, kas pieejams internetā, TV raidījumā par ceļojumiem, grāmatā, kurā aprakstītas ceļojuma piezīmes.

4. Iedod skolotājam, klasesbiedriem vai kādam no ģimenes izlasīt teksta melnrakstu!

• **Noklausies vai izlasi skolotāja ieteikumus!**

- ✓ Pasaki vai atzīmē, kuriem ieteikumiem tu nepiekrīti! Pamato savu izvēli!
- ✓ Pārrunā šos ieteikumus ar skolotāju!

• **Noklausies klasesbiedru vai ģimenes locekļu ieteikumus darba uzlabošanai!**

• **Secini, kuri ieteikumi tev var palīdzēt uzlabot darbu!**

5. Raksti tīrrakstu!

- **Darbu vari pārrakstīt glītā rokrakstā.**

Atceries, ka no rakstīta teksta var uzzināt arī par tavām īpašībām (centību vai nevīžību utt.)!

- **Darbu vari rakstīt datorrakstā.**

Ievēro darba noformēšanas prasības – burtu lielumu, izcēlumus, atstarpes, rindkopas, teksta izlīdzināšanas iespējas utt.!

6. Izmanto autora krēslu!

- Izlasi klasesbiedriem savu vēstījumu! Padomā, kā tu lasīsi, lai ir interesanti klausīties! Vai mainīsi balsi intonāciju? Vai ik pa brīdim paskatīsies uz klausītājiem utt.?
- Izlasi savu darbu draugiem vai ģimenes locekļiem!
- Atbildi uz klasesbiedru jautājumiem par savu stāstījumu!

Atceries!
Ir pieklājīgi izrādīt interesi par cita darbu, tāpēc, klausoties klasesbiedru lasītos vēstījumus, uzdod jautājumus par dzirdēto!

7. Vērtē savu un klasesbiedru darbu!

Vēstījuma vērtēšanas kritēriji

Nr. p. k.	Kritērijs	Jā	Vēl jāapgūst
1.	Ievērotas atkāpes.		
2.	Virsraksts saskaņots ar saturu un piesaista lasītāja uzmanību.		
3.	Uzrakstīts ievads.		
4.	Galvenā daļa atbilst vēstījuma rakstīšanas nosacījumiem.		
5.	Uzrakstīts nobeigums.		
6.	Lietoti daudzveidīgi teikumi.		
7.	Uzrakstīti vismaz 5 vietvārdi.		
8.	Uzrakstīti vismaz 2 vārdu savienojumi, kas lietoti pārnestā nozīmē.		
9.	Uzrakstīti vismaz 2 salīdzinājumi.		
10.	Ievērota vārdu pareizrakstība.		
11.	Ievērots pieturzīmju lietojums.		
12.	Ievērots apjoms (70–90 vārdi).		